

บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

The Role of Women's Groups in Local Development in Mueang District, Nakhon Sawan Province.

เมรินตา เครือพัก Maylinta Kruephak

ไพศาล เครือแสง Phisarn Khruesaeng

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University

phisarn_sarn@hotmail.com

Received 2025/08/14

Revised 2025/08/28

Accepted 2025/09/19

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นต้นแบบ จำนวน 17 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า

1) บทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า กลุ่มสตรีมีบทบาทด้านกิจกรรมทางการเมือง รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนา ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม บทบาทสตรีด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม บทบาทสตรีด้านการกีฬาและนันทนาการ บทบาทสตรีทางด้านการเมือง บทบาทสตรีด้านเศรษฐกิจและสังคม บทบาทสตรีด้านการบริหารงาน และบทบาทการเผยแพร่ข้อมูลในชุมชน

2) แนวทางการพัฒนาบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า 1) ด้านผู้นำกลุ่ม เน้นภาวะผู้นำ ความรู้ วิสัยทัศน์ ไม่หวังประโยชน์ส่วนตน มีสัจจะและแบบอย่างที่ดี 2) ด้านสนับสนุนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ การทำงานบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ 3) ด้านกระบวนการดำเนินงานภายในกลุ่ม มีโครงสร้างองค์กร เป้าหมาย การวางแผน และกฎระเบียบขององค์กร 4) การให้อิสระในการดำเนินงานแก่สมาชิกอย่างเต็มที่อย่างเท่าเทียม 5) ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาตนเองและให้ความรู้แก่สมาชิก ส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาตนเองและให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง 6) ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการการพูดนำเสนอในที่สาธารณะโดยการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้โดยเฉพาะการพูดในที่สาธารณะ 7) ด้านการสนับสนุนอาชีพแก่สมาชิก ส่งเสริมการสร้างอาชีพกลุ่มเพื่อสร้างเศรษฐกิจครัวเรือนพึ่งพาตนเองได้

คำสำคัญ: บทบาทของกลุ่มสตรี, การพัฒนาท้องถิ่น.

Abstract

This research aimed to 1) study the role of women's groups in local development in Mueang District, Nakhon Sawan Province, and 2) explore approaches to developing women's groups in local development in Mueang District, Nakhon Sawan Province. The qualitative research methodology involved 17 women's groups in local development, selected purposively. The tools used included in-depth interviews and inductive content analysis.

The study findings were as follows:

1) The role of women's groups in local development in Mueang District, Nakhon Sawan Province, revealed that women's groups played roles in political activities, election campaigning, voting, political participation, proposing local ordinances, developing development plans, education, religion, and culture, public health and the environment, sports and recreation, politics, economics, and society, administration, and community information dissemination.

2) The development approach for women's groups in local development in Mueang District, Nakhon Sawan Province revealed that: 1) group leaders emphasize leadership, knowledge, vision, and non-self-interest, honesty, and good role models; 2) support for relevant agencies and interagency collaboration; and 3) internal group operational processes. There is an organizational structure, goals, planning and regulations of the organization. 4) Giving members complete freedom in their operations equally. 5) In terms of promoting members to develop themselves and provide knowledge to members, encouraging members to develop themselves and provide knowledge continuously. 6) In terms of personality development and public speaking presentations by developing personality and knowledge, especially public speaking. 7) In terms of career support for members, promoting the creation of group careers to create a self-reliant household economy.

Keywords: Role of Women's Groups, Local Development.

บทนำ

ปัจจุบันบทบาทของสตรีไทยทางการเมืองเริ่มเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่น พิจารณาได้จากจำนวนสตรีที่ได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองระดับท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต ปัจจุบัน ผลการพัฒนาสตรีของไทยมีความก้าวหน้าในระดับที่น่าพึง

พอใจระดับหนึ่งสตรีมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้สตรียังมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอย่างเท่าเทียมกันกับบุรุษ โดยเข้ามามีบทบาทในการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาชุมชน เช่น การรวมกลุ่มทอผ้า การรวมกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น กลุ่มแม่บ้านมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในระดับหมู่บ้าน สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจทางเศรษฐกิจในองค์กรทุกระดับ (อัญชิษฐา อักษรศร.2564: 24) แม้ว่าสัดส่วนของสตรีในทางการเมืองจะยังอยู่มีระดับต่ำ กว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้บทบาทของสตรีไทยทางการเมืองเริ่มมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่นโดยรวม สตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศแม้ว่าการพัฒนาสตรีจะมีความก้าวหน้ากว่าในอดีต แต่การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของสตรีก็ยังเป็นงานที่ต้องดำเนินอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการพัฒนาสตรีในช่วงต่อไป จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นที่ยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรีของประเทศไทย (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2567: 12)

การบริหารการพัฒนาบทบาทสตรีย่อมมีความจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายเพราะ เป็นเรื่องของผู้บริหารสตรีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจตัดสินใจทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อการแก้ไขปัญหา หรือเพื่อพัฒนาในสิ่งที่สังคมนั้นๆต้องการ โดยมีรูปแบบและกระบวนการที่จะทำให้นโยบายประสบความสำเร็จอย่างมีระบบ (ณัฐรัฐ ธนธิตกร, 2567 :26) ส่วนการบริหารแผนงานและการบริหารโครงการเป็นสัญญาเพื่อที่จะทำงานร่วมกันทั้งสองฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่ขององค์กร หรือสายงานที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสตรี ที่กำหนดขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์และขอบข่ายงานที่ได้กำหนดไว้ ฉะนั้น แผนงานและโครงการเป็นการเพิ่มศักยภาพการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งต้องมีการปรึกษาหารือกันกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และในแต่ละกิจกรรม แต่ละขั้นตอนต้องกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและระยะเวลาสิ้นสุด มีวัตถุประสงค์ความสำเร็จแต่ละกิจกรรมและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าการกำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ของผู้นำสตรีจะสร้างให้เกิดการพัฒนาบทบาทสตรีอย่างมีประสิทธิภาพเพราะเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะองค์กรของรัฐจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง (เรวัตร์ ชาติวิศิษฐ์ และคนอื่นๆ, 2553 :49).

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัจจุบันสตรีในจังหวัดนครสวรรค์มีบทบาทในด้านการปกครองระดับท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ช่วยประสานคนหนุ่มมากให้อยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความผาสุกใน บ้านเมือง และประเทศชาตินั่นเอง จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องบทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ จากการศึกษา กรณีดังกล่าว จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจบทบาทสตรี และความสัมพันธ์ของ บทบาทสตรี เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ผู้ศึกษาวิจัยหวังว่าการวิจัยจะสามารถทำให้มองเห็นถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีบทบาทการเมืองท้องถิ่น ไม่ว่าจะป็นทุนทางสังคมซึ่งถ้ามีมากจะทำให้

สตรีเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ทูนในที่นี้หมายถึง ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเชื่อม
รวมถึงบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนแนวทาง แก้ไข
ปัญหาและการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินบทบาทนักรการเมือง ท้องถิ่น หรือ
บทบาทผู้นำท้องถิ่นของสตรีในภายภาคหน้าได้ส่วนด้านการปฏิบัติ นั้น นักการเมืองสตรี หรือผู้มี
บทบาทผู้นำท้องถิ่นอื่นๆ สามารถนำเอาแนวคิดต่างๆ ในกรณีศึกษานี้ไปเป็นแนวทาง ปฏิบัติให้เกิด
ประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น หรือพัฒนาในหน้าที่ความรับผิดชอบของสตรีท่านอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาบทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
ผู้ดำเนินการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative methodology) เพื่อศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มสตรีใน
การพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และแนวทางการพัฒนาบทบาทกลุ่มสตรีในการ
พัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษานี้ ประกอบด้วย คือ (1) กลุ่มผู้นำสตรีสตรีที่มีบทบาท
ผู้นำในท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 5 คน (2) กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดนครสวรรค์
พัฒนาสตรี จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 3 คน (3) กลุ่มสมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนไทย จังหวัด
นครสวรรค์ จำนวน 3 คน (4) กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1
คน (5) กลุ่มองค์กรสตรีเด็กและเยาวชน จำนวน 3 คน (6) กลุ่มส่งเสริมพัฒนาสตรีและครอบครัว
จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 17 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 17 คน ซึ่งสตรีกลุ่มที่
นำมาเป็นประชากรสำหรับการศึกษาในครั้งนี้มีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นชุมชนในเขตที่
ตนเองรับผิดชอบจนได้รับการยอมรับจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี อีกทั้งยังได้รับการยอมรับจาก
สังคม ดังดูได้จากการได้รับโอกาสในการศึกษาดูงานยังต่างประเทศ และเข้ารับการอบรมในด้านต่างๆ
เพื่อนำกลับมาการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เนื่องจากเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาจำเป็น จะต้องระบุ
รายละเอียดต่างๆ ที่ผู้วิจัยจะได้รับรู้จากการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย (1) แนวคำถามในการสัมภาษณ์
ระดับลึกที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน และในแนวทาบรอบแนวคิดทฤษฎี
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Opened Question) ที่สำคัญ
ต้องไม่ชี้นำคำตอบ และใช้ภาษาที่ง่ายในการถาม (2) อุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียง เพื่อจะได้
รายละเอียดในการสัมภาษณ์ ซึ่งจะละเอียดกว่าการจดบันทึกเพียงอย่างเดียวดังประเด็นต่อไปนี้

1) กลุ่มสตรีของท่านมีบทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์พัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร ได้แก่ (1) เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมบทบาททางการเมืองท้องถิ่น (2) เข้าร่วมกิจกรรมการสนับสนุนกิจกรรม (3) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (4) เข้าร่วมกิจกรรมการใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (5) เข้าร่วมกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (6) เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการเสนอ ข้อบัญญัติท้องถิ่น และ(7) เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนา

2) มีส่งเสริมบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ให้กลุ่มสตรีของท่านได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น ในด้านดังต่อไปนี้ (1) บทบาทสตรีด้านการศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม (2) บทบาทสตรีด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (3) บทบาทสตรีด้านการกีฬา และนันทนาการ (4) บทบาทสตรีทางด้านการเมือง (5) บทบาทสตรีด้านเศรษฐกิจและสังคม (6) บทบาทสตรีด้านการบริหารงาน และ (7) บทบาทต่อการรับและเผยแพร่ข้อมูลในท้องถิ่น

3) มีปัจจัยอุปสรรคอะไรบ้างในการเข้ามาพัฒนาท้องถิ่นสำหรับกลุ่มสตรีของท่าน

4) บทบาทส่งเสริมกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สำหรับกลุ่มสตรีของท่านตามแนวทางอย่างไร

5) ท่านมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการนำแนวทางและวิธีการเสริมสร้างพลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นไปขยายผลในพื้นที่อื่นอย่างไร

6) กลไกสำหรับการนำแนวทางและวิธีการเสริมสร้างพลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นควรเป็นอย่างไร

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ หลังจากได้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อความ ถ้าพบประเด็นไม่ชัดเจนและต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติม ผู้วิจัยจะทำเครื่องหมายไว้ และนำกลับไปถามผู้ให้สัมภาษณ์ใหม่ โดยติดต่อทางโทรศัพท์ หรือไปพบด้วยตนเอง และเขียนสรุปจากการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative methodology) โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอันนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือ ความตรงและความครบถ้วนของงานวิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจบทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 บทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

1) การส่งเสริมบทบาททางการเมืองท้องถิ่น บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น มีมาตรการที่มุ่งเพิ่มโอกาสและสนับสนุนให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การบริหาร และการตัดสินใจในระดับท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย รวมถึงการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ การให้ความรู้ด้านการเมืองและกฎหมาย การลดอุปสรรคทางสังคมและวัฒนธรรมที่กีดกันผู้หญิงจากการเข้าสู่สนามการเมือง การสร้างเครือข่ายสนับสนุน และการกำหนดนโยบายหรือกลไกที่ช่วยเพิ่มสัดส่วนสตรีในตำแหน่งทางการเมือง เช่น โควตาสำหรับผู้หญิงในสภาท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) การสนับสนุนกิจกรรม บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น ให้ความช่วยเหลือทรัพยากร หรือปัจจัยที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การสนับสนุนอาจอยู่ในรูปแบบของเงินทุน อุปกรณ์ บุคลากร คำแนะนำทางวิชาการ เครือข่ายความร่วมมือ หรือการประชาสัมพันธ์ โดยสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐและเอกชน

3) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น เน้นกระบวนการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง หรือผู้สนับสนุนดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเผยแพร่แนวคิด นโยบาย และจุดยืนทางการเมืองแก่ประชาชน รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์และความนิยมเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง กิจกรรมเหล่านี้อาจรวมถึงการปราศรัย การแจกสื่อประชาสัมพันธ์ การใช้สื่อโซเชียลมีเดีย การเดินสายพบปะประชาชน และการจัดเวทีติเบต ทั้งนี้ การรณรงค์ต้องเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนดเพื่อความโปร่งใสและเป็นธรรมในการเลือกตั้ง

4) การใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น กระบวนการที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแสดงเจตจำนงของตนผ่านการลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกผู้แทนหรือสนับสนุนนโยบายต่างๆ ในระบบประชาธิปไตย เป็นสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในการกำหนดทิศทางการปกครอง โดยสามารถทำได้ผ่านการลงคะแนนในคูหาเลือกตั้ง การเลือกตั้งล่วงหน้า หรือการเลือกตั้งทางไปรษณีย์ (ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศ) ทั้งนี้ กระบวนการลงคะแนนเสียงต้องเป็นไปอย่างเสรี โปร่งใส และเป็นธรรม เพื่อสะท้อนเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริง

5) การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือกลุ่มบุคคลในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมืองและการปกครองของประเทศ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การเข้าร่วมนี้อาจอยู่ในรูปแบบของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสมัครเป็นผู้แทนทางการเมือง การเข้าร่วมชุมนุมหรืออภิปรายทางการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การรณรงค์สนับสนุนนโยบายหรือผู้สมัคร รวมถึงการแสดงความคิดเห็นและติดตามประเด็นทางการเมืองผ่านสื่อสาธารณะหรือโซเชียลมีเดีย โดยมีเป้าหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ

6) การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น กระบวนการสตรีมีบทบาทในการริเริ่ม แสดงความเห็น หรือร่วมผลักดันการออกข้อบัญญัติหรือกฎหมายระดับท้องถิ่น เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารและพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของประชาชน การมีส่วนร่วมนี้อาจอยู่ในรูปแบบของการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น การเข้าร่วมเวที ประชาพิจารณ์ การเสนอแนะนโยบายผ่านกลไกทางกฎหมาย หรือการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาสังคม เพื่อให้ข้อบัญญัติที่ออกมามีความครอบคลุม เท่าเทียม และส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของคนในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม

7) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น กระบวนการที่สตรีมีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการในการวางแผนพัฒนา ระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ โดยมุ่งเน้นให้แผนพัฒนาที่มีความครอบคลุมและตอบสนองต่อความต้องการของสตรีและประชาชนในสังคม การมีส่วนร่วมนี้อาจอยู่ในรูปแบบของการเข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือ การเสนอแนวคิดและนโยบาย การเป็นตัวแทนในคณะทำงาน หรือการทำงานร่วมกับ หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม เพื่อให้แผนพัฒนาที่มีความเท่าเทียม เป็นธรรม และคำนึงถึงมิติ ทางเพศสภาพในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

1) ด้านผู้นำกลุ่มสตรี พบว่า ด้านผู้นำกลุ่มต้องมีภาวะผู้นำและมีศักยภาพสูง ซึ่งต้องเป็น ผู้นำที่มีความรู้ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นผู้นำที่ไม่เห็นแก่ตัว เป็นผู้นำที่ไม่หวังประโยชน์ส่วนตน ต้อง เป็นคนที่พูดจริงทำจริง มีจิตสาธารณะ มีจิตอาสา ที่สำคัญต้องวางตัวให้เหมาะสม และเป็นแบบอย่าง ที่ดีกับสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อการนำไปปฏิบัติตาม นอกจากนี้ผู้นำต้องเป็นคนที่ตรงไปตรงมา อยู่ใน หลักธรรมาภิบาล มีความสัตย์สุจริต ปฏิบัติตั้งอยู่บนหลักคุณธรรมและจริยธรรม มีความเสียสละ รู้จัก วางตัวให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นตามสถานการณ์ เป็นคนที่มีมองเห็นถึง ความจำเป็นในการที่จะช่วยเหลือสังคมท้องถิ่นมีจุดยืนตรงมองเห็นผลประโยชน์ของการพัฒนาฯ ท้องถิ่นมาเป็นอันดับแรก ต้องมองการไกล มีวิสัยทัศน์ที่ลุ่มลึก และปรารถนาจะเห็นกลุ่มสตรีมีบทบาท ในการพัฒนาช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจและสังคมการเมืองอย่างจริงจัง

2) ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า รัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสตรีควรเข้ามาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพราะแกนนำหลักในการเข้ามาพัฒนาชุมชน ก็คือหน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มสตรีเปรียบเสมือนผู้ปฏิบัติ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของจังหวัด และท้องถิ่นเข้าควรเข้ามาช่วยกันในการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง อย่างเช่นการส่งเสริมให้ ความรู้ ทักษะ ซึ่งทางหน่วยงานราชการจะต้องเปลี่ยนกิจกรรมของกลุ่มสตรีให้เป็นกิจกรรมเพื่อสังคม เพื่อเป็นการเสริมสร้างพลังให้กลุ่มสตรีที่แท้จริง ดังนั้นการทำงานบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ รวมไปถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ กลุ่ม NGO กลุ่มสมาคม พ่อค้า มูลนิธิต่างๆ ต้องเข้า มาร่วมสนับสนุนและขับเคลื่อนกลุ่มสตรีมากกว่านี้ ซึ่งปัจจุบันกลุ่มสตรีได้รับความช่วยเหลือในเรื่อง การพัฒนาให้ได้ มากที่สุดและต่อเนื่องกันบางกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมกลุ่มสตรีเวลาท้องถิ่นจัดก็อยาก ให้เป็นกลุ่มสตรี เพราะตอนนี้เหมือนบางชุมชนยังแบ่ง ๆ อยู่ว่ากลุ่มนี้ทำงานของท้องถิ่นเวลามีกิจกรรม

อะไรก็เป็นกลุ่มเดิมไป เช่น การอบรมอาชีพ ก็อยากให้กระจายให้ครบทุกกลุ่มและเข้าถึงจริง ๆ เพราะจะเป็นตัวช่วยกันในการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวของกลุ่มสตรี

3) ด้านการมีกระบวนการดำเนินงานภายในกลุ่มสตรีให้มีความชัดเจน พบว่า แนวทางสำคัญในการเสริมสร้างของกลุ่มสตรีเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ต้องมีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนมีแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีเป้าหมาย มีการวางแผนอย่างชัดเจน ภายในองค์กรกลุ่มสตรีมีผู้นำกลุ่ม มีฝ่ายบริหารช่วยในการบริหาร มีสมาชิกช่วยในการดำเนินงาน มีเจ้าหน้าที่ประสานงานด้านต่าง ๆ ต้องมีการกำหนดกระบวนการที่ชัดเจน เพื่อนำกลุ่มสตรีต้องเดินไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะการพัฒนาเรื่ององค์ความรู้ มีการยอมรับกันด้วยกฎระเบียบขององค์กร เช่นเดียวกันกับการดำเนินงานของกลุ่มสตรีในการเข้ามาพัฒนาชุมชนมีความจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกสตรีได้รับรู้ถึงกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มสตรี ต้องมีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน เราต้องแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจนขึ้น เพื่อเนื้องานอย่างไรให้ไปสู่เป้าหมายที่เรากำหนดต้องทำความเข้าใจกันในกลุ่มก่อน เมื่อสมาชิกเข้าใจการดำเนินการก็จะง่ายขึ้น เพื่อให้สมาชิกได้เห็นและตัดสินใจเข้าร่วมพัฒนา โดยการนำเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อถ่ายทอดกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มสตรีด้านการมีกระบวนการดำเนินงานภายในกลุ่มที่ชัดเจน การดำเนินการต่าง ๆ ของกลุ่มสตรีประกอบด้วยเทคโนโลยีมันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น การขายสินค้าเราไม่ได้ขายเฉพาะหาบไปขาย หรือไปวางขายทุกวันนี้มีมันขายทางเฟซบุ๊ก ทางไลน์ ทางเว็บไซต์ เพื่อให้ได้เห็นและตัดสินใจเข้าร่วมพัฒนาร่วมกันต่อไป

4) ด้านการให้อำนาจหน้าที่สมาชิกในกลุ่มสตรี พบว่า เป็นการให้อิสระในการดำเนินงานแก่สมาชิกอย่างเต็มที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยสมาชิกมีสิทธิ์ในการตัดสินใจ ซึ่งสมาชิกเหล่านั้นไม่ได้ทำตามคำสั่งจากเบื้องบนอย่างเดียว แต่ตัวสมาชิกมีอิสระทางความคิดด้านการตัดสินใจเช่นกัน ซึ่งมีผลต่อจิตใจสมาชิกในการปฏิบัติงาน การให้อำนาจหน้าที่แก่สมาชิกในการทำ กิจกรรมกับชุมชนอย่างเต็มที่ เช่น ถ้าสมมติเขารณรงค์ทั้งจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียงให้ไปช่วยกิจกรรมทางสังคม กลุ่มสมาชิกทั้งหมดก็จะไปทำ และตัดสินใจลงมือด้วยตนเองว่าจะดำเนินการอะไรอย่างไร เหมือนกับที่เราพยายามฝึกและผลักดันให้เขาเป็นผู้นำไปในตัว เขาอาจจะเป็นผู้สำคัญในการเข้าไปมีบทบาทด้านสตรีก็ได้ รวมทั้งการจัดการบริหารภายในกลุ่มต้องชัดเจน หลังจากนั้นกลุ่มควรให้อำนาจแก่เหล่าสมาชิกของกลุ่ม ให้สามารถแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารกลุ่มได้ ควรให้สมาชิกมีอำนาจตัดสินใจในหน้าที่ของตนให้มากขึ้น

5) ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาตนเองและให้ความรู้แก่สมาชิก พบว่า สำคัญต้องให้ความรู้เพื่อให้เขาต่อยอดทางความคิดไปได้เรื่อย ๆ พัฒนาเป็นรูปแบบการดำเนินงานไปเรื่อย ๆ ก็จะช่วยพัฒนาท้องถิ่นไปในตัว ควรมีการนำเอาความรู้เข้ามาให้แก่สมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้มีความรู้เรื่องการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ต้องพัฒนาความรู้ให้สมาชิกเรื่อย ๆ เป็นระยะ ๆ การส่งสมาชิกไปฝึกอบรมตามที่ต่าง ๆ ที่ เขาเข้ามาให้ความรู้ จากที่อบรมบ่อยสมาชิกก็พัฒนาการทากขึ้น ฉลาดขึ้น

การทำงานเป็นกลุ่มจะมีเพียงคนเก่งคนเดียวในกลุ่มไม่ได้ ต้องให้เขามีความรู้เหมือนกันทุกคน กลุ่มก็จะเข้มแข็งขึ้นด้านการส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาตนเองและให้ความรู้แก่สมาชิก เพิ่มการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการอบรมอะไรต่าง ๆ ตามหน่วยงานราชการเขาให้ไป พี่ก็ต้องไป ไปดูงานที่ไหนก็ไป หลังจากที่มีความรู้แล้ว จากนั้นพี่จะถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นให้กับสมาชิกของกลุ่ม เพื่อให้ทุก ๆ คนมีความรู้ แล้วจะทำ ให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง ไม่เพียงแต่เฉพาะพี่ที่ถ่ายทอดความรู้ให้ ก็ยังมีการส่งสมาชิกในกลุ่มไปร่วมอบรมต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานเขาจัดฝึกอบรมอีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีความรู้ที่กว้างไกลมากขึ้น เพื่อเอามาประยุกต์ใช้ให้ตรงกับสถานการณ์

6) ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการการพูดนำเสนอในที่สาธารณะ พบว่า การพัฒนาสตรีนอกจากการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ในการทำงานแล้ว จำเป็นต้องมีความสามารถด้านการพูด เพราะเทคนิคการพูดก็เป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่ง ซึ่งในบางครั้งการเข้าไปทำงานพัฒนาท้องถิ่นจำเป็นต้องนำเสนอโครงการ กิจกรรม หรือส่งต่อเรื่องราว ต่อผู้อื่นในท้องถิ่นด้วย ดังนั้น กลุ่มสตรีจำเป็นต้องมีทักษะในการพูดต่อที่สาธารณะด้วยด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการพูดนำเสนอในที่สาธารณะ การพัฒนาสตรีนอกจากการพัฒนาบุคลิกภาพ ความรู้ในการทำงานแล้ว การพูดก็ต้องฝึกเพราะก็เป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่ง เวลาที่พูดต้องเสียงดัง น้ำเสียงดี ฟังฉะฉาน มีจังหวะ ซึ่งก็จะเน้นให้พัฒนาสตรีในด้านนี้ด้วย

7) ด้านการสนับสนุนอาชีพแก่กลุ่มสตรี พบว่า ควรพัฒนาสตรีด้วยการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างอาชีพให้แก่กลุ่มสตรีผู้สูงอายุ หรือเด็กช่วงปิดเทอม เด็กที่ขาดโอกาสเรียนหนังสือ เด็กด้อยโอกาสแล้วเสริมสร้างและสนับสนุนอาชีพซึ่งจะส่งผลทำให้บุคคลเหล่านี้มีรายได้ก็เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในท้องถิ่นอย่างหนึ่ง หรือแม้แต่บุคคลที่ไม่สามารถออกไปทำงานข้างนอกได้ สามารถสร้างอาชีพให้ ซึ่งจะทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเมื่อสตรีมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงทางด้านความเป็นอยู่ ส่งผลให้สตรีก้าวเข้ามามีบทบาทในการเข้าร่วมพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งผู้ศึกษาได้นำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 ปัจจัยส่งเสริมบทบาทการเมืองกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าการส่งเสริมบทบาททางการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มสตรี ด้านปัจจัยการส่งเสริมบทบาททางการเมืองท้องถิ่น ส่งเสริมบทบาทของสตรีในทางการเมืองท้องถิ่นเน้นการสร้างความสะดวกสบาย เพิ่มการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างศักยภาพของสตรีให้สามารถเป็นผู้นำในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการที่สำคัญประกอบด้วย การสนับสนุนส่งเสริมสิทธิเท่าเทียม การให้ความรู้ การกำหนดโควตา และการพัฒนานโยบายที่คำนึงถึงมิติทางเพศ ทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมที่เท่าเทียมและยั่งยืน ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อุษณีย์ สุวรรณ (2558) พบว่า ระดับของปัจจัยสนับสนุนของสตรีในชุมชนวัดสะพานอำเภอเมืองชัยนาท

จังหวัดชัยนาท ด้านการปฏิบัติตัวของผู้นำ ที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การปฏิบัติตัวของผู้นำ ที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อีกทั้งการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น การมีความเชื่อที่แตกต่างกันไม่จำเป็นต้องจำกัดสิทธิของกันและกันที่จะเข้าไปมีบทบาทต่อชุมชน เนื่องจากทุกเพศมีความเท่าเทียม กัน มีการส่งเสริมสถานศึกษาให้ความรู้ต่อการเคารพสิทธิกันและกันอย่างเท่าเทียม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สอดคล้องกับการศึกษาของ ประทีน แสงไทย และคณะ (2561) พบว่า การเสริมสร้างพลังศักยภาพสตรีตามศาสตร์สมัยใหม่ มุ่งส่งเสริมให้ สตรีเริ่มต้นจากการมีบทบาทในครอบครัว เพิ่มความรู้ให้มีอาชีพเพื่อพัฒนาชุมชน มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ รอบรู้กฎหมาย เพื่อเข้าร่วมและมีบทบาททางการเมืองการปกครองในชุมชน หรือท้องถิ่นหลักพุทธธรรมที่ช่วยเสริมสร้างพลังศักยภาพสตรีเพื่อพัฒนาชุมชน

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ด้านผู้นำกลุ่มสตรีด้านผู้นำกลุ่มต้องมีภาวะผู้นำกลุ่มและมีศักยภาพสูง ซึ่งต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นผู้นำที่ไม่เห็นแก่ตัว เป็นผู้นำที่ไม่หวังประโยชน์ส่วนตน ต้องเป็นคนที่เป็นจริงทำจริง มีจิตสาธารณะ มีจิตอาสา ที่สำคัญต้องวางตัวให้เหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีกับสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อการนำไปปฏิบัติตาม นอกจากนี้ผู้นำต้องเป็นคนตรงไปตรงมา อยู่ในหลักธรรมาภิบาล มีความสัตย์สุจริต ปฏิบัติตั้งอยู่บนหลักคุณธรรมและจริยธรรม มีความเสียสละ รู้จักวางตัวให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นตามสถานการณ์ เป็นคนที่มีมองเห็นถึงความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณดี เกตแก้ว (2552) พบว่า คุณลักษณะมีของผู้นำการบริหาร มี 2 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคล มีด้านความร่วมมือ ด้านวิชาการ ด้านเอาใจใส่ต่อผู้ตาม ด้านการเปลี่ยนสภาพ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านบุคลิกภาพเป็นใน การที่จะช่วยเหลือสังคมท้องถิ่นมีจุดยืนตรงมองเห็นผลประโยชน์ของการพัฒนาท้องถิ่นมาเป็นอันดับแรก ต้องมองการไกล มีวิสัยทัศน์ที่ลุ่มลึก และปรารถนาจะเห็นกลุ่มสตรีมีบทบาทในการพัฒนาช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจและสังคมการเมืองอย่างจริงจัง สอดคล้องกับการศึกษาของสอดคล้องกับ การศึกษาของ สุทธิรักษ์ หงสะมัด (2551: 1) พบว่า ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสตรี และ เห็นความจำเป็นที่จะกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาสตรีร่วมกัน โดยใช้วิธีการฝึกอบรมซึ่ง กำหนดหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพผู้นำสตรีตามความต้องการของท้องถิ่น การสร้างหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพผู้นำสตรี หลักสูตรมีความสอดคล้องเป็นที่ยอมรับได้และหลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับบทบาทสตรีสอดคล้องกับ อ้อมทิพย์ เมฆรักษาพานิช และคนอื่น ๆ (2548) พบว่า บทบาทช่วยเสริมความเข้มแข็งของผู้หญิงใน 3 มิติ ได้แก่ 1.มิติช่วยเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ 2.มิติช่วยสร้างพื้นที่ในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นของผู้หญิง และ 3.มิติช่วยเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงทรัพยากร บทบาทการสื่อสารดังกล่าวเสริมความเข้มแข็งของผู้หญิงมากกว่าผู้หญิงทั่วไป

องค์ความรู้

การวิจัยเรื่อง บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการเสนอแนะในประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับงานวิจัยนี้ รวมถึงมุ่งศึกษาเพื่อขยายองค์ความรู้ให้ครอบคลุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทอื่น ๆ ในการเสริมสร้างบูรณาการการทำงานที่เข้มแข็งของกลุ่มสตรีและมีประสิทธิภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน มองเห็นถึงความสำคัญของภาคประชาชนที่จะช่วยเสริมสร้างพลังของกลุ่มสตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์อย่างแท้จริง ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย
ที่มา : เมรินตา เครือพิภม 2568.

จากภาพทำให้เห็นว่า บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัด นครสวรรค์ สามารถจะพัฒนาไปสู่กิจกรรมที่ตอบสนองต่อศักยภาพของกลุ่มสตรีให้มีพลังในการเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) การสร้างและการพัฒนาผู้นำกลุ่มสตรีให้มีภาวะผู้นำให้มีความเข้มแข็งทั้งในระดับ ครอบครัว ระดับชุมชน และระดับสังคมที่สามารถตอบสนองต่อการช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาในพื้นที่ นั้น ผ่านการจัดทำโครงการพัฒนาภาวะผู้นำสตรีในชุมชนต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยการสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม และสร้างแรงจูงใจให้สตรีเข้ามาพัฒนาตนเอง

2) การสร้างการสนับสนุนให้แก่กลุ่มสตรีจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำงานแบบ บูรณาการผ่านโครงการ ต่าง ๆ และกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ อาจจะมีอยู่ในรูปแบบของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกชมรม หรือแกนนำกลุ่มต่าง ๆ ให้สามารถทำงานบนฐานของเครือข่ายสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น

3) การพัฒนากระบวนการและการวางแผนการดำเนินงานภายในกลุ่มสตรีให้มีความชัดเจน โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของตนเองด้วยการฝึกปฏิบัติตั้งแต่เริ่มแรกของการจัดแผน กระบวนการ ติดตามประเมิน และปรับปรุงพัฒนาแผนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจจะให้มีระบบพี่เลี้ยง ในช่วงเริ่มแรกจนมีประสบการณ์การจัดทำแผนแล้ว ค่อยพัฒนาโครงการจัดการความรู้เพิ่มเติมให้กับ กลุ่มสตรี

4) การมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่สมาชิกกลุ่มสตรี เพื่อการคิดค้นโครงการและกิจกรรมการ พัฒนากลุ่มของตนเองได้มากขึ้น ทั้งนี้ การมอบอำนาจให้กลุ่มสตรีเท่ากับการฝึกฝนให้สตรีกล้าคิด กล้า ทำ กล้านำเสนอมากยิ่งขึ้นเพราะการทำงานด้วยตนเองจะช่วยให้เกิดแรงจูงใจมากกว่าการสั่งการของ หน่วยงานต่าง ๆ

5) การส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มสตรีมีการพัฒนาตนเองรวมถึงการให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มสตรี เพราะการพัฒนาตนเองมีหลากหลายด้านช่วงเริ่มต้นอาจจะมี การสำรวจความต้องการ และพื้นฐาน ของทักษะความรู้ของแต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคลเพื่อการต่อยอด ยกกระดับให้มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น หากยังขาดสิ่งเหล่านี้จะต้องส่งเสริมเรื่องการศึกษาแบบต่อเนื่องที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่า ความรู้เชิงวิชาการ หรือส่งเสริมไปพร้อม ๆ กันก็ได้จะช่วยให้เกิดศักยภาพหลากหลายด้านที่นำไปสู่ การทำงานให้กลุ่มสตรีได้ในอนาคต

6) การอบรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและเทคนิคการพูดนำเสนอต่อที่สาธารณะแก่สมาชิกกลุ่ม สตรี แม้ว่าสตรีจะมีแนวโน้มของการวางใจได้ดีแต่ส่วนมากมักไม่ค่อยจะสนใจในการเป็นผู้นำมาหนัก ทำ ให้การพูด และการแสดงออกในพื้นที่สาธารณะไม่ค่อยดีนัก ดังนั้น อาจจะจัดทำโครงการพัฒนาทักษะ การพูดในที่ชุมชนโดยเริ่มจากการฝึกฝนในพื้นที่เล็ก ๆ ในกลุ่มของตนเอง และค่อยขยายศักยภาพการ พูดให้ใหญ่มากขึ้นเรื่อย ๆ จะช่วยให้ทักษะด้านนี้เข้มแข็งในอนาคต

7) การสนับสนุนอาชีพแก่กลุ่มสตรี โดยเฉพาะสตรีที่มีเวลาว่างมาก หรือกลุ่มที่มีสตรีรวมกลุ่ม กันแล้วสามารถเข้าไปส่งเสริมทักษะอื่น ๆ ที่ทำให้กลุ่มสตรียืนบนความสามารถของตนเองได้ เช่น

เรื่องของการแปรรูปสินค้า การตลาด การพัฒนาช่องทางการขายสินค้า รวมทั้งการสื่อสารทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น หรือพัฒนาอาชีพใหม่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มสตรี

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยทำการศึกษาในกลุ่มสตรีต้นแบบ 6 กลุ่ม 1) กลุ่มผู้นำสตรีสตรีที่มีบทบาทผู้นำในท้องถิ่น 2) กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดนครสวรรค์พัฒนาสตรี 3) กลุ่มสมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนไทย จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน (4) กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาคเหนือ (5) กลุ่มองค์กรสตรีเด็กและเยาวชน (6) กลุ่มส่งเสริมพัฒนาสตรีและครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวคำ ถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) สามารถนำมาสรุปผลการศึกษาและกำหนดข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ควรมีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายจากภาครัฐและแผนยุทธศาสตร์จากส่วนกลาง

2) การแบ่งบทบาทหน้าที่หลักที่ชัดเจนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีแนวทางขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ โดยเสนอให้สำนักงานปกครองท้องถิ่นจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานชี้แจงทำความเข้าใจ สนับสนุนให้คำแนะนำ แก่หน่วยงานอื่น ๆ

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง เป็นหน่วยประสานงานระหว่างสำนักบริหารราชการกลุ่มจังหวัด และกลุ่มสตรีในการจัดทำแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการกำหนดเป้าหมายการมีส่วนร่วม และติดตามประเมินผลการอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการส่งเสริมความเข้มแข็ง การเพิ่มศักยภาพให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายด้วยตนเองด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาชุมชน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สมาคมผู้นำสตรี คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาคเหนือ และกลุ่มส่งเสริมพัฒนาสตรีและครอบครัวในจังหวัดนครสวรรค์ ควรมีแผน และโครงการพัฒนาผู้นำ การตัดสินใจ บุคลิกภาพและเทคนิคการพูดนำเสนอต่อที่สาธารณะสำหรับกลุ่มสตรีในจังหวัดนครสวรรค์

2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาชุมชน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สมาคมผู้นำสตรี คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาคเหนือ และกลุ่มส่งเสริมพัฒนาสตรีและครอบครัวในจังหวัดนครสวรรค์ ควรมีแผน และโครงการพัฒนาทักษะการทำงานแบบกระบวนและการวางแผนการดำเนินงานภายใน กลุ่มสตรี

3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาชุมชน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สมาคมผู้นำสตรี คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาคเหนือ กลุ่มส่งเสริมพัฒนาสตรีและครอบครัว และแรงงานในจังหวัด นครสวรรค์ควรมีแผน และโครงการการพัฒนาอาชีพสมัยใหม่

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาแนวทางการพัฒนานโยบายและกลไกการเสริมสร้างพลังของกลุ่มสตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

2) วิเคราะห์บทบาทของกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองใน จังหวัดนครสวรรค์

3) การศึกษาความท้าทายและอุปสรรคกลุ่มสตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

References

- ณัฐรัฐ ธนจิตติกร. (2555). ภาวะผู้นำข้ามวัฒนธรรม: สูดยอดภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อ อาชีพ. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 23 (2),1-10.
- ประทีน แสงไทย และคณะ. (2561). รูปแบบการเสริมสร้างพลังศักยภาพสตรีเพื่อพัฒนาชุมชนตามหลัก พุทธธรรม. *วารสารสันติปริทรรศน์*. 6(4), ตุลาคม – ธันวาคม, หน้า 1334 -1346.
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์, ศิรินทร ภูจินดา, นันทน์ภัส จินานุรักษ์ และพิมพ์ชนก พ่วงกระแสนร์. (2553). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : อินเฮาส์โนว์เลจ.
- วรรณดี เกตแก้ว. (2552). การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำสตรีทางการศึกษาในภาคใต้. *ดุชนิพนธ์การศึกษาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุทธิรักษ์ หงสะมัด.(2551). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการ พัฒนาสตรีโดยกระบวนการมีส่วนร่วม”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขา การศึกษาผู้ใหญ่*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.(2567). *รายงานสถานการณ์สตรี ปี พ.ศ.2567*. กระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อัญชิษฐา อักษรศร. (2564). บทบาทของสตรีไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 4(3): 297–310.
- อ้อมทิพย์ เมฆรักษาวิช และคนอื่น ๆ. (2548). *บทบาทการสื่อสารการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ผู้หญิงในการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.